

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก และกำหนดให้สถานศึกษาได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังเช่นในมาตรา 40 ระบุว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา...” และมาตรา 57 ระบุว่า “ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชู ผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา” (“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542”. 2542 : 2-4)

สภาพในปัจจุบันของการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา กลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายจากกระแสสังคมโลก ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศทำให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง จากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมกึ่งอุตสาหกรรม (พนิจดา วีรชาติ. 2542 : 79) ทำให้ความหลากหลายรูปแบบการจัดการศึกษาที่เคยมีอยู่ในชุมชนได้สูญหายไป โดยรัฐได้ควบคุมการศึกษาและนำเอาระบบการศึกษาของประเทศทางตะวันตกมาใช้แทนการศึกษาที่เคยมีมาแต่เดิม ระบบการศึกษาแบบใหม่นี้มีลักษณะเป็นแบบแผนเดียวกันทั้งประเทศ จึงขาดความหลากหลายและยืดหยุ่น อีกทั้งบทบาทนี้กลับเป็นของรัฐบาลที่ส่วนกลาง โรงเรียนและครูที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ต่างอยู่ในฐานะตัวแทนรัฐบาลและเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาให้แก่คนในชุมชน ชุมชนได้ถูกละเลยและมิได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและวิถีชีวิตของชุมชน หลักการจัดการศึกษาแบบนี้ได้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แต่คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าการศึกษาคือการไปโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 2)

จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่น่าสังเกตได้ว่าโรงเรียนสังกัดเทศบาลที่อยู่ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา น่าจะมีบางสิ่งบางอย่างที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกับชุมชน ปัญหาบางประการ คือ ผลจากการที่รัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2

เข้าไปผูกขาดการศึกษา ทำให้ชุมชนไม่มีบทบาทเท่าที่ควรทำให้การศึกษากลายเป็นสิ่งที่แปลกแยกจากชุมชนความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อสถานศึกษากับสิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติแตกต่างกัน ประชาชนไม่รักไม่ผูกพัน และไม่รู้สึกรู้ว่าต้องรับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกันสถานศึกษาก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนมากนัก สถานศึกษาจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน สาระในการจัดการศึกษาก็ไม่ได้ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้สึกรักผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบตามมาอีกมากมาย เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาให้มากขึ้น การส่งเสริมจะต้องเข้าใจปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนก่อน การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาหมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรของรัฐ และองค์กรเอกชนที่แวดล้อมสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ สนับสนุนการดำเนินงานการร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมกำกับติดตามตรวจสอบ และร่วมรับผลอันเกิดจากการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน (กรมวิชาการ, 2539 ก : 2)

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษา ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ความว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมสามัญศึกษา, 2542 : 6) การจัดการศึกษาจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่ทุกฝ่ายของสังคมจะต้องมีส่วนร่วม สถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ มองเห็นว่า การกระจายอำนาจเป็นการลดภาระทุกด้านของสถานศึกษา และเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย สถานศึกษาไม่ใช่ผู้ผูกขาดการจัดการศึกษาเพียงฝ่ายเดียว การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผู้เรียนคือลูกหลานของชุมชน จะมีความสุขกับการเรียนรู้ ชุมชนได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ฝ่ายการศึกษาได้พึ่งพาอาศัยกันบนพื้นฐานความสัมพันธ์ และจิตสำนึกร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน หลักสูตรและการทำกิจกรรม โดยอาจมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง คนในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง เข้าเป็นครู เป็นวิทยากร เสริมความรอบรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งเวลานี้มีหลายโรงเรียนได้ดำเนินการเชิญพ่อแม่ ประชาชนชาวบ้าน และการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้รู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสอนที่โรงเรียน หรือนำผู้เรียนออกไปเรียนรู้โดยตรง ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน (พรชัย ภาพันธ์, 2543 : 4-5)

ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอนนับว่ามีความสำคัญต่อนักเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

การสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูอันหลากหลาย เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปิน พระ หรือผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ได้จากครูและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน การจัดการศึกษาในโรงเรียนการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ควรจัดให้ตามสภาพความเป็นจริงและสอดคล้องกับสภาพชุมชนในท้องถิ่น โดยนำความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีตและความรู้สมัยใหม่ที่มีอยู่ทั่วไปมาผสมผสานจัดการศึกษา (กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ, 2541 : 29-33) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 40 ระบุว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และมาตรา 57 บัญญัติว่า ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ที่ผ่านมาผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าใจว่าการศึกษาเป็นเรื่องของครูกับโรงเรียนเท่านั้น จึงยกบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุตรหลานให้กับโรงเรียนทั้งหมด เมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนแล้ว ตนเองก็ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องใด ๆ อีก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง แท้จริงแล้วผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตนเอง เพราะเหตุว่า “ผู้ปกครองคือครูที่ดีที่สุดในโลก” เป็นครูคนแรกที่จะชี้โลกกว้างและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับลูก เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตที่จะให้ความรัก ความรู้ ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อบุตรหลานของตน (รุ่ง แก้วแดง, 2541 : คำนำ)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่างมาสนับสนุนการบริหารงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมาย ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ คือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ก็คือ ได้จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในชุมชน ซึ่งโรงเรียนจะต้องใช้กระบวนการในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ดังกล่าว เข้ามาช่วยจัดการศึกษาภายในโรงเรียนให้บรรลุผลตามความต้องการของท้องถิ่น และการพัฒนาการศึกษาของประเทศชาติให้ได้มากที่สุดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนนับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อการนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนการสอน เพราะมีความสะดวกและประหยัดเนื่องจากมีอยู่แล้วในท้องถิ่นนั้น ซึ่งผู้เรียนเองเคยชินกับสภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ จึงทำให้ง่ายต่อการอธิบายหรือการยกตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียนหรือภายในห้องเรียนเท่านั้น แต่นักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁴

จะมีโอกาสสัมผัสกับชีวิตจริงและมีประสบการณ์ตรงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษายังเป็นการช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกันให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปตามความต้องการได้อย่างเหมาะสม (อเนก ยารังสี, 2537 : 12-13)

การนำเอาทรัพยากรบุคคลในชุมชนมาเป็นปัจจัยประกอบการจัดการศึกษานั้น เป็นการสอดคล้องกับความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะนอกจากจะจัดข้อจำกัดของโรงเรียนได้แล้วชุมชนก็ยังมิบทบาทให้การศึกษแก่ นักเรียนและโรงเรียนด้วยทรัพยากรบุคคลในชุมชน ที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยประกอบการจัดการศึกษาได้ คือ ข้าราชการศึกษานิเทศก์ นักการศึกษา พระสงฆ์ บัณฑิตไปรษณีย์ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ชวนา ชาวสวน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม นักธุรกิจ พ่อค้า ฯลฯ ที่อยู่ในชุมชนนั้น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโรงเรียนว่าจะเลือกใช้วิธีใด จึงจะเหมาะสมและสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น

นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของ สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า งานวิชาการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากในเรื่องการจัดหาวิทยากรท้องถิ่น การจัดหาหนังสือเรียน หาทุนให้นักเรียนและการเข้าร่วมกิจกรรม งานอาคารสถานที่ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดหาสถานที่ การจัดสร้างอาคารสถานที่เพื่อการประชุม ด้านงานกิจกรรมนักเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องการรณรงค์การรับนักเรียน การจัดสวัสดิการ การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมการสอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนและการเข้าร่วมในกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น บีเชอร์รา (Becerra, 1982 : 363-366) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวกับสถานศึกษานั้น ผู้บริหารและตัวแทนชุมชนจะต้องร่วมมือและทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่และบทบาทและนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน เวลล่า (Vella, 1979 : 66-77-A) ได้ศึกษาการใช้ชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคลเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ เพื่อหารูปแบบการจัดการศึกษาชุมชน ในประเทศโลกที่สาม พบว่า 1) การจัดการศึกษาชุมชนต้องถือเอาบุคคลเป็นศูนย์กลาง 2) วิธีการให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับให้ชุมชนรู้จักพึ่งตนเอง 3) โครงการการศึกษาที่จัดขึ้นต้องบูรณาการกับแผนพัฒนาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติ 4) ผู้รับผิดชอบในโครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

5

จะต้องมีความเข้าใจในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนทั้งเนื้อหาและกระบวนการของการศึกษาชุมชนต้องมีความสัมพันธ์กัน 5) การศึกษาชุมชนที่จัดขึ้น มิใช่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลเท่านั้น แต่ยังสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตและประสบการณ์ของบุคคลด้วย ฮาดี้ (เสริมศักดิ์ วิชาการณ์. 2537 : 185 ; อ้างอิงจาก Hady. 1990. **Dissertation Abstracts International**. p. 3276-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ได้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตยจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษาประเด็นหรือกิจกรรมที่ประชาชนควรจะมีส่วนร่วม

ดังนั้น การที่นำแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษานับว่ามีความสำคัญต่อนักเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้มีการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูอันหลากหลาย เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปิน พระ หรือ ผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ได้จากครูและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนเกิดการตระหนัก และซาบซึ้งในสิ่งที่ได้รับจากชุมชนของตนเอง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่กล่าวถึงการนำเสนอรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงเกิดประเด็นปัญหาที่ว่า การนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มาใช้ในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมีรูปแบบอย่างไร แม้ในอดีตจะมีงานวิจัยที่ศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนหรือการจัดการศึกษามาบ้าง แต่ก็มิได้มีการศึกษาในเรื่องการนำเสนอรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ตัวแปรทั้ง 2 ดังกล่าว ประกอบกับยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงนำผลให้ผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการนำเสนอรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการบริหารงานทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁶

2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของงานวิจัยจะมีทั้งทางด้านในเชิงปฏิบัติดังจะเห็นว่าในเชิงปฏิบัติจะเห็นได้ว่าสามารถพัฒนานักเรียน โรงเรียนรู้จักการนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กได้ อีกทั้งครูในด้านความรู้ที่ได้รับจากชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมจัดการเรียนการสอนนับว่ามีความสำคัญต่อนักเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาโดยมีประชาชนในชุมชน หรือท้องถิ่นเป็นผู้นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเข้าใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาประเด็นหรือกิจกรรมที่ชุมชนควรจะช่วยจัดการศึกษาต่อโรงเรียน และสามารถนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาการศึกษาที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูอันหลากหลาย เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปิน พระ หรือผู้ประกอบการต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้ได้จากครูและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนเกิดการตระหนัก และซาบซึ้งในสิ่งที่ได้รับจากชุมชนของตนเองเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง และยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ขั้นพัฒนารูปแบบของการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ มีคุณสมบัติดังนี้ คือเป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติของบุคคลที่กำหนด (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549 : 66)

1.2 ชั้นศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา มีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2.1.2 ผู้บริหารการศึกษา สังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้ากองการศึกษา

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.2.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติของบุคคลที่กำหนด (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549 : 66)

1.2.2.2 ผู้บริหารการศึกษา สังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกแบบ ตามคุณสมบัติของบุคคลที่กำหนด (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549 : 66)

1.3 ชั้นศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 23 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ตามคุณสมบัติของบุคคลที่กำหนด (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549 : 66)

2. ประเด็นการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรูปแบบครั้งนี้ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 หลักการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

- 2.2 จุดมุ่งหมายการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา
- 2.3 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 2.4 กระบวนการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา

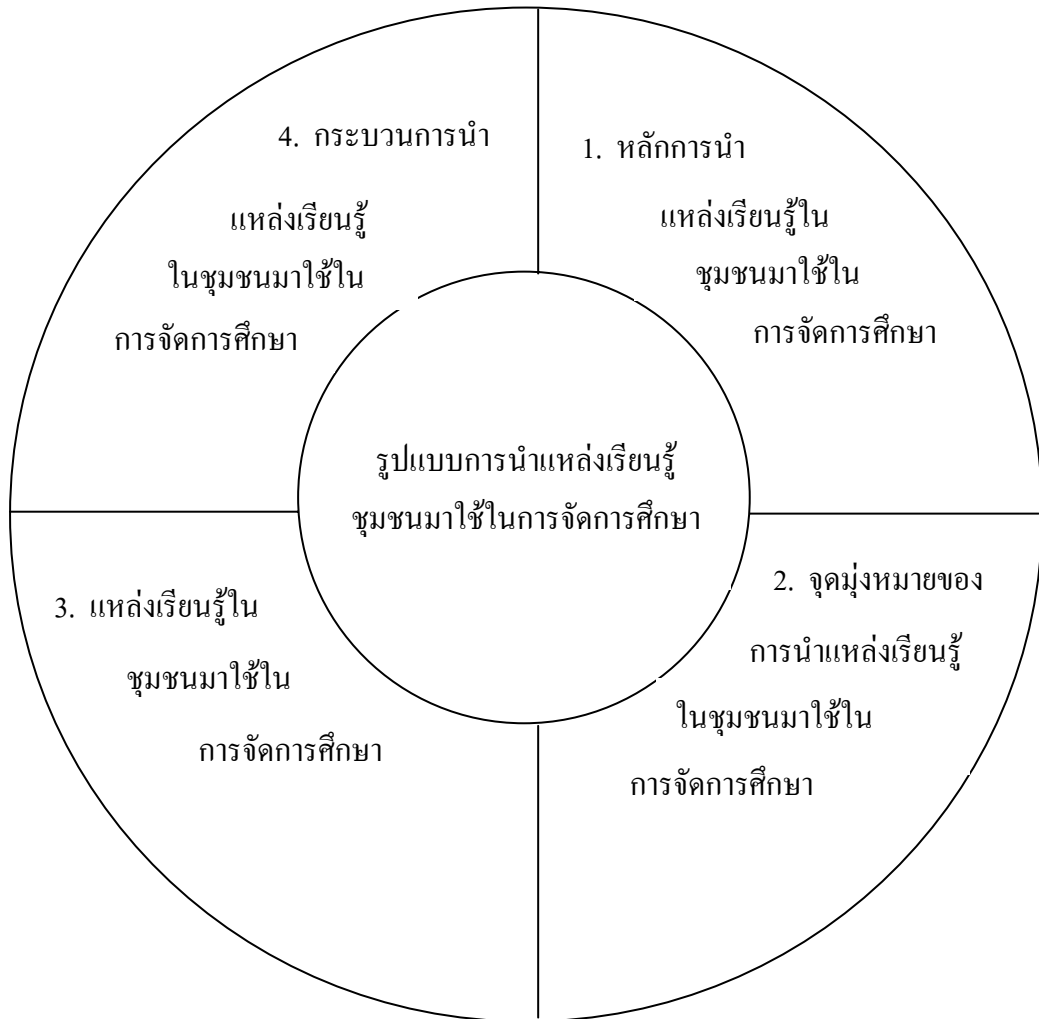
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รวมทั้งนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักสูตรท้องถิ่นนำไปสู่การสร้างรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา หมายถึง ภาพจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่เข้าใจง่ายขึ้น ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และกระบวนการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

10

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอาจจะมิอยู่เองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ หรือนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษาได้
3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งที่อยู่ในสำนักงานเทศบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือนักวิชาการ หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา องค์กร ฝึกรอบรมในการจัดการศึกษา
6. โรงเรียนสังกัดเทศบาล หมายถึง สถานศึกษามีการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดสำนักงานเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. ความเหมาะสมของรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องกันระหว่างรูปแบบกับบริบททางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสอบวัดค่าได้ด้วยแบบสอบถามประเภทมาตรสอบประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
8. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องกันระหว่างรูปแบบกับความสามารถที่จะนำรูปแบบไปปฏิบัติจริงได้ภายใต้ศักยภาพความพร้อมของโรงเรียนทางด้าน บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการที่สถานศึกษามีอยู่ ซึ่งสอบวัดค่าได้ด้วยแบบสอบถามประเภทมาตรสอบประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา
3. สำนักงานเทศบาลของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาในการสร้างรูปแบบ และปรับปรุงรูปแบบการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษา